

ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานและภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข

นางสาวมณี ลีศิริวัฒนกุล

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาพยาบาลศาสตรมหาบัณฑิต

สาขาวิชาการบริหารการพยาบาล คณะพยาบาลศาสตร์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ปีการศึกษา 2540

ISBN 974-638-772-3

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND HARDINESS OF HEAD
NURSES, EMPOWERMENT AND LEADERSHIP OF NURSE DIRECTORS , WITH HEAD
NURSES COMPETENCIES, REGIONAL HOSPITALS AND MEDICAL CENTERS UNDER
THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH

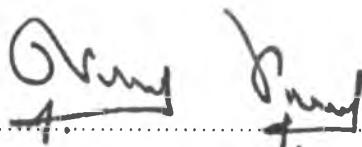
Miss Manee Leesiriwattanakul

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Nursing Sciences in Nursing Administration
Program in Nursing Administration
Graduate School
Chulalongkorn University
Academic Year 1997
ISBN 974-638-772-3

หัวข้อวิทยานิพนธ์ ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความทนทานของพยาบาล
หัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะ
ผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาล
หัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
โดย นางสาวมณี ลีศิริวัฒนกุล
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
อาจารย์ที่ปรึกษา ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ดามาพงศ์

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้หัวข้อวิทยานิพนธ์ฉบับนี้เป็นส่วนหนึ่ง
ของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทมหาบัณฑิต

.....คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ศุภวัฒน์ ชูติวงศ์)

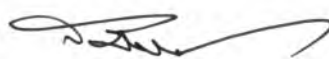
คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

.....ประธานกรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์)

.....อาจารย์ที่ปรึกษา
(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ดามาพงศ์)

.....กรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์)

มณี ลี้ศิริวัฒนกุล : ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล และความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข
(RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND HARDINESS OF HEAD NURSES, EMPOWERMENT AND LEADERSHIP OF NURSE DIRECTORS, WITH HEAD NURSES COMPETENCIES, REGIONAL HOSPITALS AND MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF THE MINISTRY OF PUBLIC HEALTH)

อ. ที่ปรึกษา : ผศ. ดร. พนิดา ดามาพงศ์ ; 170 หน้า. ISBN 974-638-772-3.

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเชิงบรรยาย เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล ความทนทานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข และศึกษาปัจจัยที่สามารถทำนายสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย กลุ่มตัวอย่างที่ศึกษาคือ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยที่ปฏิบัติงานในโรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข จำนวน 275 คน เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย คือแบบสอบถามสำหรับให้พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยตอบ ได้แก่ แบบสอบถามความทนทาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำ และแบบสอบถามที่ให้พยาบาลประจำการซึ่งเป็นผู้ได้บังคับบัญชาของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยเป็นผู้ประเมินสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย แบบสอบถามทั้ง 2 ฉบับ ทดสอบความเที่ยงด้วยวิธีของครอนบาคมีค่าความเที่ยง .97 และ .98 ตามลำดับ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์หาความสัมพันธ์และสมการถดถอยพหุคูณแบบเพิ่มตัวแปรเป็นขั้นตอน

ผลการวิจัยพบว่า

1. ระดับการศึกษา การได้รับการอบรมด้านการบริหาร ความทนทาน การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงานในด้านการได้รับทรัพยากร และภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยน มีความสัมพันธ์ทางบวกระดับต่ำกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพ มีความสัมพันธ์ทางลบกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ส่วนอายุ ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ไม่มีความสัมพันธ์กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย

2. ตัวแปรที่สามารถร่วมกันทำนายสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วยได้อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 คือ การได้รับการอบรมด้านการบริหาร และความทนทาน สามารถร่วมอธิบายความแปรปรวนของสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย ได้ร้อยละ 9.30 ($R^2 = .0930$) ได้สมการดังต่อไปนี้

$$Z = .2428 \text{ Cour} + .1603 \text{ Har}$$

(สมการในรูปคะแนนมาตรฐาน)

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล
ปีการศึกษา 2540

ลายมือชื่อนิติ
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

3971325336 : MAJOR NURSING ADMINISTRATION

KEY WORD: COMPETENCY/ HARDINESS/ EMPOWERMENT/ LEADERSHIP

MANEE LEESIRIWATTANAKUL: RELATIONSHIPS BETWEEN PERSONAL FACTORS AND HARDINESS OF HEAD NURSES, EMPOWERMENT AND LEADERSHIP OF NURSE DIRECTORS, WITH HEAD NURSES COMPETENCIES, REGIONAL HOSPITALS AND MEDICAL CENTERS UNDER THE JURISDICTION OF MINISTRY OF PUBLIC HEALTH. THESIS ADVISOR : ASSIST. PROF. PANIDA DAMAPONG, Dr. P.H. 170 pp. ISBN 974-638-772-3.

The purposes of this research were to study the relationships between personal factors and hardiness of head nurses, empowerment and leadership of nurse directors, with head nurses competencies, regional hospitals and medical centers under the jurisdiction of the Ministry of Public Health, and to determine variables which could predicted head nurses competencies. A sample was the population of 275 head nurses. The research instruments were the questionnaire for head nurses and the questionnaire for staff nurses who were their immediate subordinates. The questionnaire for head nurses consisted of hardiness, empowerment and leadership, while the questionnaire for staff nurses consisted of competencies of head nurses. The reliability of both questionnaires were tested by Cronbach Alpha Coefficiency were .97 and .98, respectively. The data were analyzed by using Pearson's Product Moment Correlation and Stepwise Multiple Regression Analysis.

The major findings were as follows:

1. There were positive relationships at .05 level between education, training in administration, hardiness, empowerment in the aspect of access to resources and transactional leadership with head nurses competencies. There was negative relationship at .05 level between year of experience with head nurses competencies. Nevertheless, there were no significant relationship between age and experience in head nurse position.

2. Variables which could significantly predicted head nurses competencies were training in administration and hardiness ($p < .05$). The predictors accounted for 9.30 percent ($R^2 = .0930$) of the variances. The function derived from the analysis was as follow :

$$Z = .2428 \text{ Cour} + .1603 \text{ Har} \quad (\text{Standardized Scores})$$

ภาควิชา คณะพยาบาลศาสตร์.....
สาขาวิชา การบริหารการพยาบาล.....
ปีการศึกษา 2540.....

ลายมือชื่อนิสิต.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา.....
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม.....

กิตติกรรมประกาศ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลุล่วงได้ด้วยความกรุณาของผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. พนิดา ดามาทพงศ์ ซึ่งเป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ที่ได้สละเวลาให้คำปรึกษา ข้อเสนอแนะ แก้ไขข้อบกพร่องต่างๆ ตลอดจนการให้กำลังใจ ผู้วิจัยรู้สึกซาบซึ้งในพระคุณเป็นอย่างสูง และขอกราบขอบพระคุณมา ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอกราบขอบพระคุณ รศ. ดร. จินตนา ยูนิพันธุ์ ประธานสอบวิทยานิพนธ์ และ ศ. ดร. สมหวัง พิธิยานุวัฒน์ กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่กรุณาให้คำชี้แนะ ทำให้วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ขอกราบขอบพระคุณคณาจารย์คณะพยาบาลศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ทุกท่าน ที่กรุณาให้ความรู้ ประสบการณ์ที่มีคุณค่า และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดระยะเวลาการศึกษา ขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 10 ท่าน ที่กรุณาตรวจสอบความตรงตามเนื้อหาของเครื่องมือ ขอขอบคุณผู้อำนวยการโรงพยาบาล หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการทุกท่าน ของโรงพยาบาลศูนย์ทั้ง 17 แห่ง ที่ได้ให้ความร่วมมือในการทดลองใช้แบบสอบถามและการเก็บรวบรวมข้อมูล ขอขอบคุณผู้บังคับบัญชาและผู้ร่วมงานทุกท่านที่ให้โอกาสผู้วิจัยมาศึกษาต่อ และบัณฑิตวิทยาลัยที่ได้ให้ทุนอุดหนุนการวิจัยบางส่วน

ขอรำลึกถึงพระคุณของบิดา และคุณยายที่ได้ล่วงลับไปแล้ว กราบขอบพระคุณมารดาที่ให้ชีวิต จิตใจ ความอบอุ่น และความเข้มแข็ง ขอขอบคุณพี่ น้อง และหลานๆ ทุกคน รวมถึงครอบครัวของคุณอาสุมิตร ศรีวีระชัย ที่ได้ให้การดูแล ความช่วยเหลือ และกำลังใจแก่ผู้วิจัยตลอดมา ขอขอบคุณกัลยาณมิตรทุกท่านที่ไม่อาจกล่าวชื่อนามได้หมด ณ ที่นี้ ที่คอยช่วยเหลือและให้กำลังใจที่มีคุณค่ายิ่ง

มณี ลี้ศิริวัฒนกุล

สารบัญ

	หน้า
บทคัดย่อภาษาไทย.....	ง
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ.....	จ
กิตติกรรมประกาศ.....	ฉ
สารบัญ.....	ช
สารบัญตาราง.....	ฌ
สารบัญภาพ.....	ฎ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
วัตถุประสงค์ของการวิจัย.....	4
แนวเหตุผลและสมมติฐานการวิจัย.....	4
ขอบเขตการวิจัย.....	8
ข้อดกมลเบื้องต้น.....	9
คำจำกัดความที่ใช้ในการวิจัย.....	10
ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับจากการวิจัย.....	15
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	16
แนวคิดเกี่ยวกับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	17
ความสัมพันธ์ระหว่างปัจจัยส่วนบุคคล กับสมรรถนะของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย.....	39
แนวคิดเกี่ยวกับความทนทาน.....	42
แนวคิดเกี่ยวกับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน.....	47
แนวคิดเกี่ยวกับภาวะผู้นำ.....	60
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	70
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ประชากร.....	77
กลุ่มตัวอย่าง.....	77
เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	80

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
คุณภาพของแบบสอบถาม.....	85
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	88
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	89
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	92
5 สรุปผลการวิจัย อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ.....	108
สรุปผลการวิจัย.....	110
อภิปรายผลการวิจัย.....	113
ข้อเสนอแนะ.....	121
รายการอ้างอิง.....	123
ภาคผนวก	
ภาคผนวก ก. รายนามผู้ทรงคุณวุฒิ.....	134
ภาคผนวก ข. เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย.....	139
ภาคผนวก ค. สถิติที่ใช้ในการวิจัย.....	164
ภาคผนวก ง. คำสัมภาษณ์สัมภาษณ์สัมพันธ์ระหว่างกันของตัวพยากรณ์ และระหว่างตัวพยากรณ์กับสมรรถนะของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย.....	168
ประวัติผู้วิจัย.....	170

สารบัญตาราง

ตารางที่	หน้า
1 จำนวนประชากรพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และกลุ่มตัวอย่างประชากร พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และพยาบาลประจำการ โรงพยาบาลศูนย์ สังกัดกระทรวงสาธารณสุข.....	79
2 ค่าความเที่ยงของแบบสอบถามความทนทาน การได้รับการเสริมสร้าง พลังอำนาจในงาน ภาวะผู้นำ และสมรรถนะ.....	87
3 จำนวนและร้อยละของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามอายุ ระดับ การศึกษา ระยะเวลาที่ดำรงตำแหน่ง ระยะเวลาที่ปฏิบัติงานในวิชาชีพพยาบาล แผนกที่ปฏิบัติงาน และการได้รับการอบรมด้านการบริหาร.....	94
4 จำนวนและร้อยละของพยาบาลประจำการ จำแนกตามอายุ ระยะเวลาที่ ปฏิบัติงานภายใต้การบังคับบัญชาของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย และ แผนกที่ปฏิบัติงาน.....	97
5 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของความทนทานของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย การได้รับการเสริมสร้างพลังอำนาจในงาน ภาวะผู้นำของ หัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล และสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	99
6 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของการได้รับการเสริมสร้าง พลังอำนาจในงานของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายด้านและ โดยรวม.....	100
7 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของภาวะผู้นำของหัวหน้า กลุ่มงานการพยาบาลจำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	101
8 ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน และระดับของสมรรถนะของพยาบาล หัวหน้าหอผู้ป่วย จำแนกตามรายด้านและโดยรวม.....	102
9 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่าง ปัจจัยส่วนบุคคล และความทนทาน การได้รับ เสริมสร้างพลังอำนาจในงาน และภาวะผู้นำของหัวหน้ากลุ่มงานการพยาบาล กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย.....	103
10 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์พหุคูณ (R) ระหว่างตัวแปรที่ได้รับเลือกเข้าสู่สมการ ถดถอย ค่าสัมประสิทธิ์การพยากรณ์ (R^2) และการทดสอบการมีนัยสำคัญของ สัมประสิทธิ์การพยากรณ์ที่เพิ่มขึ้น (R^2 change) ในการพยากรณ์สมรรถนะของ พยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย เมื่อใช้วิธีการถดถอยแบบขั้นตอน.....	105

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตารางที่	หน้า
11	ค่าสัมประสิทธิ์ถดถอยของตัวพยากรณ์ในรูปคะแนนดิบ (b) และคะแนนมาตรฐาน (Beta) ทดสอบความมีนัยสำคัญของ b และแสดงสมการถดถอย พหุคูณที่ใช้พยากรณ์สมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย..... 107
12	ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างกันของตัวพยากรณ์ และระหว่างตัวพยากรณ์ กับสมรรถนะของพยาบาลหัวหน้าหอผู้ป่วย..... 169

สารบัญภาพ

แผนภูมิที่		หน้า
1	ความสัมพันธ์ระหว่างภาวะผู้นำการแลกเปลี่ยนและความพยายาม ของผู้ตาม.....	66
2	กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	76